Il-Pittur Rokku Buhagiar (1723-1805)

Kitba tal-Kan Dun Joe Abela

Rokku Buhagiar twieled f'Bormla fis-sena 1723, iżda meta kien għadu żgħir mar joqgħod ma ħuh fil-Belt Valletta. Mill-arkivju tal-Katidral ta' l-Imdina nsiru nafu li hu tħarreġ fl-arti tal-pittura għand Neriku Regnaud, iżda l-kwadri tiegħu jisbqu sewwa dawk ta' l-imgħallem tiegħu. Għandhom kuluri wisq aktar attraenti minn dawk ta'Regnaud u bażi aktar artistika. Wisq probabbli li Buħaġiar kompla jipperfezzjona l-arti tal-pittura tiegħu fil-belt ta'Ruma taħt Giacomo Zoboli u ħareġ imitatur mill-aħjar taċ-ċelebri Guidio Reni. Tant kien pittur prolifiku li l-knejjes Maltin huma miżgħuda bix-xogħolijiet tiegħu. Jinsabu mhux biss f'Bormla, belt twelidu, Iżda wkoll fil-Belt Valletta, Iż-Żejtun, il-Birgu, l'Isla, Ħal-Balzan, Birkirkara, il-Furjana, Hal-Għaxaq, il-Għargħur, il-Mosta, in-Naxxar, il-Qrendi, Ħal-Tarxien, is-Siġġiewi, Ħaż-Żebbuġ u f'diversi parroċċi t'Għawdex, biex inkunu semmejna xi wħud mill- parrocci fejn jinsabu. Il-Kavallieri tal-Lingwa ta' Kastilja kellhom rispett u qima kbira lejh tant li, bejn is-snin 1777 u 1790 ikkummisjunawh jidderieġi mill-ġdid id-dekorazzjoni tal-knisja ta' San Ġakbu fil-Belt. Għamel xi żmien jgħix fil-faqar mal-Patrijiet Tereżjani ta' Bormla fi żmien wisq imqalleb ta' l-Istorja ta'Malta. Miet mitejn sena ilu għandhom nhar l-10 ta'Lulju 1805 u gie midfun propju fil-kripta tal-knisja tagħhom ta' Santa Tereża. Nistgħu ngħidu li mal-mewt tiegħu wasal fi tmiem perjodu ieħor importanti fl-Istorja ta' l-Arti fil-Gżejjer Maltin.

Kwadru ta Buhagiar fil-knisja parrokjali taż-Żejtun

Ma tantx hi ħaġa ħafifa tgħid b'ċertezza assoluta liema huma l-kwadri mpittra minn Rokku Buhagiar, għaliex ma kellux id-drawwa jiffirma l-kwadri mpittra minnu. Allura jekk ma jkollokx tagħrif cert mill-kotba tal-kontijiet, ikollok toqgħod fuq l-istil tal-pittura biex tattribwixxi xi kwadri lilu. Fil-knisja parrokjali taż-Żejtun, nistgħu ngħidu, li għandu disa' kwadri mpittra minnu. Dwar wieħed minnhom, dak ta' Sant' Andrija Avellino, kwadru laterali fin-navi ta' San Ġużepp, m'hemm l-ebda dubju, għaliex hu dokumentat f'aktar minn post wieħed fl-Arkivji parrokkjali taż-Żejtun li tpitter minnu. Għalhekk Rokku Buhagiar ircieva l-ħlas ta' 50 skud. Imbagħad għandna żewġ kwadri kbar attribwiti lilu: il-kwadru titulari tal-Madonna tal-Karmnu fl-altar dedikat lilha, u l-kwadru titulari fl-Oratorju tas-SSimu Sagrament. Fil-kwadru tal-Karmnu, barra l-Verġni Marija u l-Bambin Ġesu', jidhru wkoll Santa Tereża t' Avila, San Ġwann tas-Salib u l-Erwieħ tal-Purgatorju. Fl-imgħoddi dan il-kwadru kien igawdi devozzjoi kbira fost Iż-żwieten. L-ommijiet kellhom id-drawwa sabiħa li wara t-twelid ta' xi tarbija kienu jippreżentawha lill-Madonna quddiem dan il-kwadru devot. Fil-kwadru ta' l-Oratorju Ġesu' huwa preżentat iqarben lill-Appostli. Il-figura ta' Ġesu', imlibbes l'kuluri tassew sbieħ, hi tassew attraenti u tiddomina f'nofs il-kwadru, ġib id-data 1759. Il-kwadri l-oħra fil-knisja parrokkjali tagħna attribwiti artistikament lil Rokku Buhagiar huma dawk laterali ta' San Alwiġi Gorżoga (fil-kappella tal-karita'), San Isidor u San [illegible] (fil-kappella ta' Sant Andrija), u il-Madonna tad-Dawl u l-Magħmudija ta' Ġesu' (fil-kappella tal-Karmnu). Kwadru ieħor ckejken ta' Rokku Buhagiar hu dak ta' San Kalċidonju fis-sagristija prinċipali. Kwadri ta' Santa Katarina

M'għandniex spazju biżżejjed f'dan l-istudju qasir biex nagħtu lista sħiħa tal-kwadri mpittra minn Rokku Buhagiar, tant huma numeruzi, iżda ma jistax ikun li għall-inqas ma nsemmux il-kwadru tiegħu li nafu bihom dwar Santa Katarina. Wieħed minnhom jirrappreżenta **z-Żwieġ Mistiku tal Qaddisa** u jinsab fil-knisja kolleġġjata ta' San Lawrenz fil-Birgu, fejn id-devożżjoni lejn Santa Katarina hi qadima ferm. Saħansitra wkoll statwa tagħha tinsab f'din il-knisja. Fil-Birgu kienet ukoll teżisti fratellanża dedikata lil Santa Katarina u l-Kavallieri ta' San Ġwann kienu ġabru magħhom minn Rodi tapezzeriji lil-ħajja ta' din il-qaddisa li sfortunatament inħarqu f'incident fil-knisja tal-Birgu. Il-kwadru ta' Santa Katarina fil-Birgu hu kopja ta' Annibale Baracci.

Il-Martirju ta' Santa Katarina V.M.
Pittura ta' Rokku Buhagiar fil-Kolleġġjata ta' Bormla

Żewġ kwadri oħra b'Santa Katarina bħala suġġett u t-tieni impittra minn Rokku Buhagiar, jinsab fil-kappellun tal-lemin fil-knisja kolleġġjata ta'Bormla. Dan il-kappellun hu ddedikat lil Santa Katarina u l-kwadru titulari, li jirrapreżenta ż-Żwieġ Mistiku tal-Qaddisa, flimkien ma numru ta qaddisin oħra, hu attribwit lil Francesco Żahra. Iżda dawk l' altari t-tnejn tpittru minn Rokku Buhagiar. Tax-xellug jirrapreżenta d-**Disputa tal-Qaddisa mal-filosfi** quddiem Massaminu. Il-filosfi jidru ħosbiena attenti għal kliemha. Il-kwadru fih kuluri vivaċi u l' wiċċ tal-qaddisa żagħżugħa hu verament ħelu. Fuq wara jidher il-Kolonnar ta' bini klassiku. Il-kwadru laterali tal-lemin jirrapreżenta l-**Martirju tal-Qaddisa**, Iżda ma jidhrux li jilħaq il livell artistiku ta' l-ewwel wieħed. Kif soltu naraw fi kwadru b'dan is-suġġett, żewġ anġli żgħar jidhru neżlin mis-sema. Lesti li joffru lil Santa Katarina il-kuruna u l-palma tal-Martirju. Meta dawn Iż-żewġ kwadri ta' Bormla ġew restawrati fis-sena 1994 bi flus imħallsa mill-Bank of Valletta, jien irnexxieli nara d-data mniżżla fuq wara tagħhom it-tnejn: 30ta' Mejju 1770. F'Bormla, il-belt ta' twelidu, Buhagiar għandu kwadri oħra.
Tkellimt biss dwar dawn it-tliet kwadri ta'Santa Katarina bħala suġġett, Iżda dan ma jfissirx li ma jistax ikun hemm kwadri oħra dwarha mpittra minn Rokku Buhagiar. Forsi xi ħadt warajja jsir jaf b'oħrajn.

XI kwadri oħra mportanti ta' Rokku Buhagiar

Ma nixtieqx nagħlaq dan l-istudju mingħajr ma nsemmi għall-inqas ftit kwadri oħra tassew artistici, u kollha lil- Verġni Marija bħala suġġett, impittra minn Rokku Buhagiar. M'hemmx dubju li l-**Madonna tac-Ċintura** (Konsolazzjoni) fil-knisja parrokkjali ta' Ħaż-Żebbug, hu fost l-aqwa xogħolijiet tiegħu. hu xogħol tassew ambiżżjuż - kwadru mill-isbaħ li, barra l-Verġni Marija, jinkorpora wkoll disa' qaddisin oħra fosthom Santa Barbara, imqegħda fir-rokna t'isfel tal-lemin, flimkien mat-torri li dejjem niltaqgħu miegħu jakkumpanjaw lil din il-qaddisa. Minkejja n-numru kbir ta'qaddisin li huma mdaħħla fih, dan il-kwadru għandu kompożizzjoni tajba. Kwadru ieħor mhux ta min lħalliħ barra, hu l-**Madonna tal-Isperanza** fil-knisja bl-istess isem ġewwa l-Mosta. Jidher li dan il-kwadru hu wieħed mill-ewwel xogħolijiet ta' Buhagiar. Il-figura ta' Marija Santissima, Ġesu Bambin f'idejha u mdawra b'numru ta anġli żgħar, tiddomina fil-kwadru li, fil-parti t'isfel juri xini ta' l-Ordni mhabbat mill-mewġ qabel l-għajnuna ta' Marija lill-baħħara hi raffigurata minn ankra mqegħda n-naħa ta' riġleha. **It-Tlugħ fis-Sema tal-Madonna** hu s-suġġett ta' kwadru ieħor ta' Rokku Buhagiar, din id-darba fil-knisja ckejkna ddedikata lilha fil-parrocca ta' Ħal-Tarxien. Hu xogħol karatteristiku ta' dan il-pittur li penġieh fis-sena1771. Iż-żagħżugħa Marija għanda ħlewwa liema bħala u l-kuluri huma attraenti. Dan is-suġġett Buhagiar ttrattah kemm il-darba oħra, fosthom fil-knejjes parrokkjali ta' Ħal-Balzan, Birkirkara u l-Qrendi, u fil-knejjes żgħar tal-konservatorju, Bormla, Iż-Żellieqa fil-Għargħur, u Ħal-Muxi f'Ħaż-Żebbuġ. **Lill-Kunċizzjoni** Rokku Buhagiar pittirha f'diversi kwadri - fosthom fil-knejjes parrokkjali ta' Ħal-Għaxaq u Ħal-Balzan, u fil-knejjes żgħar tal-Qala, Għawdex, u Santa Skolastika, il-Birgu. Rokku Buhagiar ħallielna patrimonju kbir ta' pittura li għadna ngawdu sal-lum. Hu pittur li żgur jixraqlu jkun magħruf u studjat aktar milli fil-fatt hu. Nittamaw li xi student jew studenta fil-Fakulta ta' l-Arti fl-Università' ta' Malta. Xi darba għad jagħżlu jew tagħżlu bħala suġġett għat-teżi.